

มูลฐานทางคานประวัติศาสตร์

ประวัติและความเป็นมาของเกาะสมุยโดยสรุป ๑

เกาะสมุยนับได้ว่าเป็นเมืองที่เก่าแก่เมืองหนึ่ง ในต้นรัชกาลสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ท้องที่อำเภอเกาะสมุย ถูกแยกออกเป็น ๒ ส่วน เกาะมีเกาะใหญ่ ๆ อยู่ ๒ เกาะ คือเกาะสมุย กับเกาะพะงัน

เกาะสมุยในขณะนั้น มีฐานะเป็นเมืองเกาะสมุยขึ้นตรงต่อเมืองนครศรีธรรมราช ส่วนเกาะพะงันไม่ปรากฏว่าเป็นแขวงหรือเป็นเมือง แต่ขึ้นต่อเมืองไชยา เกาะสมุยขณะนั้นมีศาลาว่าการอยู่ที่บ้านคอนแดง ข้างวัดประเคิม ตำบลหน้าเมือง เรือนจำใกล้กับหมู่บ้านปากคอก ตำบลมะเร็ต ปัจจุบันนี้เรียกว่า "บ้านหน้าคาย" บ้านคอนแดงนี้อยู่ใกล้ชายทะเลคานตะวันออกเฉียงใต้ และใกล้เนินแผ่นดินใหญ่ ตรงกับหมู่บ้านทองเนียน อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ต่อมาเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๔๐ (ร.ศ. ๑๑๖) ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ ร.ศ. ๑๑๖ ขึ้น "เมืองเกาะสมุย" จึงถูกยุบลงมา มีฐานะเป็น อำเภอเกาะสมุย ขึ้นกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมเกาะสมุย กับ เกาะพะงัน เป็นอำเภอเดียวกัน

ใน ปี พ.ศ. ๒๔๔๐ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองนี้ ทางราชการได้ย้ายหลวงพิพิธอักษร (สิงห์ สุวรรณรักษ์) มาดำรงตำแหน่งนายอำเภอเกาะสมุย เป็นคนแรก และได้ย้ายที่ว่าการอำเภอจากบ้านคอนแดงมาไว้ที่หน้าทอน โดยสละที่ดินส่วนตัวจำนวน ๖ ไร่

---

๑ ประวัติความเป็นมาของเกาะสมุย คัดลอกมาจาก "รายงานขอราชการ" อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ หนังสือ "นำเที่ยวเกาะสมุย" ประมวลสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น โดย นาย ชำนาญ วิชัยดิษฐ์ อดีตสมาชิกสภาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ให้เป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ ปัจจุบันนี้เรียกว่า "ตำบลอ่างทอง" อาคารที่ว่าการอำเภอสร้างมาตั้งแต่ปี ๒๔๔๐ ถึงปัจจุบันนี้รวม ๗๘ ปี อยู่ในลักษณะคอนกรีตทึบ

ประวัติความเป็นมาของคำว่า "สมุย" นั้น จะมีความหมายอย่างไร หรือแปลว่าอะไร เป็นภาษาไทย ยังไม่มีหลักฐานยืนยันแน่ชัดลงไปได้ แต่มีผู้บางท่านได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับคำว่า "สมุย" ไว้ต่าง ๆ กันดังนี้ คือ

"สมุย" เป็นคำมาจากภาษาสันสกฤต แล้วเป็นภาษาทมิฬอินเดียใต้ควยคือ "สมอย" แปลว่า "คลื่นลม" ต่อมาคำว่า "สมอย" จึงได้เปลี่ยนเป็น "สมุย" โดยแปลง อ เป็นสระอุ

"สมุย" มาจากชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ขึ้นอยู่โดยทั่วไปในแถบภาคใต้ เป็นไม้เนื้ออ่อน ต้นไม้โตนัก ภาษาอื่นเมืองเรียกว่า "ตนหมุย" ต้นหมุยนี้มีอยู่ ๒ ชนิดควยกัน เรียกชื่อจากรสของใบ คือ "หมุยขม" และ "หมุยหอม" และสันนิษฐานว่า ต้นหมุยนี้ คำเต็มคงเรียก "ตนสมุย" ภาษาทางใต้มักจะตัดตัวหน้าออกเพื่อพูดให้สั้นเข้า เช่นมะพร้าวก็เรียกว่า "พร้าว" หรือมะนาวก็เรียกว่า "นาว" เป็นต้น โดยเฉพาะเกาะสมุยคนทางใต้เรียกว่า "เกาะหมุย" ดังนี้

"สมุย" เป็นภาษาจีนไหหลำ มาจากคำว่า "เซ้าบวย" ซึ่งคนจีนไหหลำเรียกเกาะสมุยว่า "เซ้าบวย" แปลว่า เกาะแรก หรือคานแรก หรือประตูแรก ประกอบด้วยเมื่อประมาณ ๑๐๐ - ๑๕๐ ปีล่วงมานี้ คนจีนที่เกาะไหหลำได้นำสินค้ามายังประเทศไทยโดยทางเรือใบ ก่อนเข้ากรุงเทพฯ หรือจะไปเกาะไหหลำ ต้องมาจอดรับสินค้าที่เกาะสมุย เช่น ไข่ และกะปิ ดังนั้นคำว่า "เซ้าบวย" เมื่อเรียกนาน ๆ เข้า เสียงจึงเพี้ยนไป กลายเป็น "สมุย" จนถึงปัจจุบันนี้

สำหรับปัญหาที่ว่า มีประชากรมาตั้งรกรากถิ่นฐานอยู่บนเกาะสมุยตั้งแต่เมื่อใดนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานยืนยันแน่นอน แต่สันนิษฐานตามเหตุผลเห็นว่า มีคนมาตั้งถิ่นฐานบนเกาะสมุยประมาณ ๑๕๐ ปี หรืออาจจะนานกว่านี้ แต่คงไม่เกิน ๒๐๐ ปี ตามหนังสือ "ชีววิธาน" พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ครั้งเสด็จมาเกาะสมุย ใน พ.ศ. ๒๔๒๗ (ร.ศ. ๑๐๓) ซึ่งพิมพ์ที่โรงพิมพ์ครุสภา พ.ศ. ๒๕๐๔ หน้า ๔๖ มีว่า "ในหมู่บ้านสมุยนี้ ถ้าจะประมาณโรงเรือนราษฎรที่ตั้งอยู่เป็นไทยประมาณ ๔๐๐ หลัง

เศษ จีน ๑๐๐ หลังเศษ เป็นจำนวนซึ่งประจำอยู่ ณ เกาะนั้น ไทยประมาณ ๑,๐๐๐ คนเศษ จีน ๖๐๐ คนเศษ คิดทั้งคนจรไปมา ทั้งข้าง ไปข้าง จะเป็นคนรวมประมาณ ถึง ๒,๐๐๐ คน .....

ดังนี้ ตามที่กล่าวแล้วจะเห็นได้ว่าเมื่อ ๘๐ ปีมาแล้ว คือเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ นั้น มี ประชาชนที่ประจำอยู่บนเกาะสมุย ประมาณ ๒,๐๐๐ คนเท่านั้น

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้มีการยกฐานะหมู่ที่ ๓ ตำบลอ่างทอง ขึ้นเป็นเขตสุขาภิบาล เรียกว่า "สุขาภิบาลเกาะสมุย" แต่ต่อมาในวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้ประกาศ ยกฐานะเกาะสมุยให้เป็นเขตสุขาภิบาลเต็มพื้นที่เกาะ เรียกว่า "สุขาภิบาลเกาะสมุย" จนทุกวันนี้

ส่วนเกาะพะงัน ซึ่งเคยขึ้นอยู่กับอำเภอเกาะสมุย ได้รับการยกฐานะให้เป็นกิ่งอำเภอ เกาะพะงัน แยกตัวออกจากเกาะสมุย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๒